

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА І НАПРЯМИ ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Грод Михайло Іванович

аспірант,

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Абсолютне відокремлення, відмежування економічного зростання та якості життя від споживання ресурсів та енергії, а, отже, і пов'язаного з цим впливу на навколишнє середовище, є основною метою політики ЄС щодо ефективного використання ресурсів. Стратегії циркулярної економіки дієво сприяють досягненню цієї мети різними способами, у тому числі шляхом приділення пріоритетної уваги запобіганню та повторному використанню відходів.

Перехід до економіки замкнутого циклу вимагатиме інвестування великої кількості економічних ресурсів у цільові сектори. Враховуючи початкові витрати на інвестиції, компанії зазвичай не можуть фінансувати їх за рахунок своїх заощаджень і, отже, потребують доступу до зовнішнього фінансування [1; 2]. Відтак, їм необхідно позичати на ринку приватних капіталів або отримати урядові субвенції, перш ніж вони зможуть самостійно здійснювати інвестиції. Отже, необхідна нова роль грошово-кредитної та фіскальної політики щодо фінансування проєктів циркулярної економіки, і, загалом, реалізація нетрадиційної політики.

Розробка нових регуляторних інструментів в ЄС, що сприятимуть розвитку циркулярної економіки, передбачає відмову від існуючого підходу, що передбачає акцентування здебільшого на законодавстві щодо управління відходами. Нові інструменти розвитку економіки замкнутого циклу мають бути впроваджені на етапі розробки продукції, що передбачала б можливість її повторної переробки, а також на етапі впровадження бізнес-моделі, яка пріоритизує мінімізацію відходів.

Впровадження циркулярних бізнес-моделей залежить від попиту на вторинні ресурси як ключові фактори виробництва. Такий попит може збільшити обсяг транзакцій на ринках ресурсів, ускладнюючи зусилля щодо сортування та моніторингу окремих компонентів за їх характеристиками. Враховуючи, що приблизно дві третини електронного обладнання втрачається різними каналами при переробці супутніх відходів, існує очевидна необхідність у механізмах, що забезпечують необмежений та прозорий доступ виробників до нових ринків відходів, чому сприяло б створення віртуальних платформ для циркулярної

торгівлі. Це, у свою чергу, стимулює колаборацію між дизайнерами продуктів та компаніями з переробки відходів.

Віртуальні торгові платформи повинні супроводжувати товар на усіх стадіях його життєвого циклу (як на етапі використання, так і на етапі утилізації), а, отже, інновації у сфері цифрових технологій підвищать результативність циркулярного переходу. Крім того, циркулярні торгові платформи сприятимуть перегляду циркулярних ланцюжків вартості та циркулярних ланцюгів поставок, а також циркулярній модифікації логістичних циклів з урахуванням виявлення високоякісної вторинної сировини. Безумовно, підтримка розвитку таких віртуальних циркулярних платформ з боку національних урядів та наднаціональних інститутів ЄС передбачає виділення відповідного фінансування суб'єктам приватного сектору [3]. Розробникам платформи Circle Market у Нідерландах було запропоновано суттєві фіскальні пільги.

Державні закупівлі є потужним інструментом просування сталого розвитку та боротьби зі змінами клімату. Державні органи в країнах Європейського Союзу щороку закуповують товари, роботи та послуги на суму 14% свого ВВП. Водночас державні закупівлі спричиняють 15% світових викидів парникових газів. Вибираючи товари та послуги зі знизеним впливом на навколишнє середовище, уряди можуть створити потужний стимул для компаній розвивати більш стійкі практики, продукти та технології, особливо в таких секторах, як інфраструктура, де державні закупівлі контролюють значну частку ринку. Сталі державні закупівлі (SPP) – це процес, за допомогою якого органи державної влади прагнуть мінімізувати витрати на навколишнє середовище та максимізувати соціальну та економічну цінність державних закупівель, забезпечуючи співвідношення ціни та якості протягом життєвого циклу товарів, послуг та інфраструктури, які вони купують. Зелені державні закупівлі (GPP) зосереджуються на екологічній складовій екологічних закупівель. Зосередження уваги на скороченні або уникненні викидів вуглецю за допомогою державних закупівель, які називають закупівлями з низьким вмістом вуглецю, може безпосередньо допомогти урядам виконати свої кліматичні зобов'язання [4].

Розробка і впровадження політики циркулярних закупівель або включення принципів циркулярної економіки в існуючу політику державних закупівель чи сталих державних закупівель є пріоритетним напрямом розвитку циркулярної економіки. Циркулярні закупівлі є стратегічним підходом до закупівель, метою якого є підтримка та прискорення переходу до економіки замкнутого циклу. Він передбачає цілісну інтеграцію циркулярних принципів у процес закупівель, включаючи придбання товарів, послуг та робіт, які відповідають запитам на довговічність, можливість повторного використання, переробку та ефективність використання ресурсів. Мета циклічних закупівель –

максимізувати цінність та термін служби продукції, звести до мінімуму утворення відходів та сприяти сталому використанню ресурсів. Циркулярні закупівлі просувають принципи скорочення, ремонту та повторного використання продуктів, а також заміни та переробки матеріалів протягом усього процесу здійснення закупівель. Як наслідок – скорочуються харчові відходи, підвищується цінність біологічних відходів, а також зростає виробництво продуктів із біологічних відходів, таких як компост та біогаз.

Ще одним дієвим інструментом підтримки циркулярного переходу є створення екоіндустріальних парків (ЕІП), які фізично об'єднують виробників, дозволяючи їм спільно використовувати інфраструктуру та торгувати відходами, враховуючи циркулярний характер існуючих ланцюжків постачання. При цьому ЕІП відіграють важливу роль у сприянні встановленню міжфірмових зв'язків для реалізації циркулярних ініціатив і можуть бути експериментальними платформами (тобто, «навчальними парками») для спільних досліджень, інновацій та експериментів [5].

Список використаних джерел:

1. Грод М., Резнікова Н. Фінансові та інвестиційні інструменти сприяння циркулярній економіці: сталий розвиток і кліматична нейтральність як тригери озеленення міжнародних ринків капіталу. *«Вісник Хмельницького національного університету. Серія : економічні науки»*. 2023. № 3 (318). С. 249–259. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-318-3-39>
2. Грод М., Резнікова Н. Особливості фінансування розвитку циркулярної економіки і міжнародної торгівлі на принципах циркулярності: нові інвестиційні інструменти й потенціал (над)національної регуляторної політики. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 2. С. 55–64. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-8-8>
3. Резнікова Н.В., Шлапак А.В., Іващенко О.А. Від промислових екосистем до екосистем цифрової економіки: нові бізнес-моделі і моделі конкуренції в умовах діджиталізації міжнародної торгівлі товарами і послугами. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія : економічні науки*. 2023. № 2 (316). С. 332–340. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-316-2-52>
4. World Economic Forum, Mission Possible Partnership, & Boston Consulting Group. Green public procurement: Catalysing the net-zero economy. 2022. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Green_Public_Procurement_2022.pdf
5. Park J., Park J.M., Park H.S. Scaling-Up of Industrial Symbiosis in the Korean National Eco-Industrial Park Program: Examining Its Evolution over the 10 Years between 2005–2014. *Journal of Industrial Ecology*. 2019. № 23 (1). P. 197–207.